

بسمه تعالی
دانشگاه علوم پزشکی و خدمات بهداشتی درمانی کرمانشاه
دانشکده بهداشت
گروه بهداشت عمومی
قالب نگارش طرح درس

عنوان درس : اصول و کلیات خدمات بهداشتی
مخاطبان : دانشجویان ترم دوم کارشناسی بهداشت عمومی - ورودی ۹۷
تعداد و نوع واحد : ۲ واحد نظری
زمان ارائه درس : یکشنبه ۱۰-۱۲
مدرس : دکتر کاظمی
درس پیش نیاز : ندارد
نیمسال دوم ۹۷-۹۸

هدف کلی درس :

آشنایی دانشجویان با اصول خدمات بهداشتی، جایگاه و انواع خدمات بهداشتی در نظام‌های عرضه بهداشتی درمانی

اهداف کلی جلسات :

- بهداشت و تاریخچه آن
- تعاریف مختلف، طیف، عوامل تعیین کننده و شاخص‌های اندازه‌گیری سلامتی
- مفهوم، مراحل، عوامل ایجاد کننده و طیف بیماری و مفهوم مبارزه با بیماری
- سطوح پیشگیری (تعاریف- مثال‌ها- اهداف)
- بهداشت مادر و کودک- بهداشت نوجوانان - بهداشت سالمندان
- بهداشت فردی- بهداشت دهان و دندان
- بهداشت محیط و سلامت
- بهداشت حرفه‌ای و سلامت
- نقش آموزش بهداشت در ارتقای سلامت
- آشنایی با مراقبت‌های اولیه بهداشتی (P.H.C.)
- نظام‌های عرضه بهداشتی در ایران
- مقایسه نظام‌های مختلف بهداشتی در دنیا با نظم عرضه خدمات در ایران
- سازمان‌های بین‌المللی بهداشتی
- کلیات و مفاهیم ارتباطات (این جلسه به صورت غیرحضورى برگزار می‌شود)
- چگونگی ثبت و گزارش اطلاعات بهداشتی (این جلسه به صورت غیرحضورى برگزار می‌شود)

اهداف ویژه رفتاری به تفکیک اهداف کلی هر جلسه :

جلسه اول

هدف کلی : آشنایی با بهداشت و تاریخچه آن

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم بهداشت را بیان کند.
۲. تاریخچه توسعه و تکامل بهداشت عمومی را توضیح دهد.
۳. چگونگی شکل‌گیری بهداشت در کشور را تشریح نماید.

جلسه دوم

هدف کلی : تعاریف مختلف، طیف، عوامل تعیین‌کننده و شاخص‌های اندازه‌گیری سلامتی

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. حداقل یک مورد از تعاریف‌های سلامتی را شرح دهد.
۲. تعریف عملیاتی سلامتی را از نظر سازمان بهداشت جهانی بیان نماید.
۳. حداقل چهار مورد از فلسفه نوین سلامتی را شرح دهد.
۴. ابعاد سلامتی را نام ببرد و شرح دهد.
۵. شاخص‌های سلامتی را بیان کند و نحوه محاسبه آن‌ها را بداند.
۶. سلامتی مثبت را تعریف کند.
۷. طیف سلامتی را توضیح دهد.
۸. عوامل مؤثر در سلامتی را برشمارد و نحوه تأثیرگذاری آن‌ها بر سلامت شرح دهد.

جلسه سوم

هدف کلی : مفهوم، مراحل، عوامل ایجادکننده و طیف بیماری و مفهوم مبارزه با بیماری

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفاهیم بیماری و ناخوشی را شرح دهد و تفاوت آن‌ها را بیان کند.
۲. طیف بیماری را توضیح دهد.
۳. عوامل ایجادکننده بیماری‌ها را بشناسد.
۴. مفهوم مبارزه با بیماری‌ها و نظام مراقبت سلامت را بداند.

جلسه چهارم و پنجم

هدف کلی : سطوح پیشگیری (تعاریف- مثال‌ها- اهداف)

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم پیشگیری را تعریف کند
۲. انواع پیشگیری را نام ببرد
۳. مراحل سیر طبیعی بیماری را به ترتیب نام برده و هریک را توضیح دهد.
۴. پیشگیری نوع اول را توضیح دهد و حداقل دو مثال ارائه نماید.
۵. پیشگیری نوع دوم را توضیح دهد و حداقل دو مثال ارائه نماید.
۶. پیشگیری نوع سوم را توضیح دهد و حداقل دو مثال ارائه نماید.

جلسه ششم

هدف کلی : آشنایی با بهداشت مادر و کودک، نوجوانان و بهداشت سالمندان

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم و اهمیت بهداشت مادر و کودک را بیان کند.
۲. برنامه‌های مرتبط با بهداشت مادر و کودک را نام ببرد.
۳. برنامه ایمن‌سازی کشوری را بشناسد.
۴. اهداف برنامه‌های بهداشت نوجوانان را بیان کند.
۵. برنامه‌های مرتبط با بهداشت نوجوانان را نام ببرد.
۶. اهداف برنامه‌های بهداشت سالمندی را بیان کند.
۷. برنامه‌های مرتبط با بهداشت سالمندان را نام ببرد.

جلسه هفتم

هدف کلی : بهداشت فردی و بهداشت دهان و دندان

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم بهداشت فردی و اهمیت آن را شرح دهد.
۲. برنامه‌های مرتبط با بهداشت دهان و دندان را بیان کند و آن‌ها را شرح دهد.
۳. نحوه مراقبت از دهان و دندان را توضیح دهد.

جلسه هشتم

هدف کلی : آشنایی با بهداشت محیط و ارتباط آن با سلامت

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم بهداشت محیط را شرح دهد.
۲. چند مورد از عوامل محیطی مؤثر بر سلامت را نام ببرد و شرح دهد.
۳. وظایف اصلی واحد بهداشت محیط را بداند.

جلسه نهم

هدف کلی : بهداشت حرفه‌ای و سلامت

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم و اهمیت بهداشت حرفه‌ای را بیان نماید.
۲. تأثیر عوامل شغلی مؤثر بر سلامت را شرح دهد.
۳. چند مورد از بیماری‌های شغلی را نام ببرد و عوامل ایجادکننده آن‌ها را بیان کند.

جلسه دهم

هدف کلی :

نقش آموزش بهداشت در ارتقای سلامت

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم و هدف آموزش بهداشت را بیان نماید.
۲. شیوه‌های آموزش بهداشت را بداند.
۳. واحدهای فعال در سطح روستا را بشناسد و نام ببرد.
۴. چگونگی ساماندهی مردم را شرح دهد.
۵. وظایف سطوح ارائه خدمات بهداشتی درمانی را شرح دهد.
۶. هماهنگی بین بخشی را شرح دهد.
۷. چگونگی تشکیل شورای بهداشت را بداند .

جلسه یازدهم

هدف کلی : آشنایی با مراقبت‌های اولیه بهداشتی (P.H.C)

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. تاریخچه خدمات بهداشتی اولیه را بیان کند.
۲. اصول P.H.C را توضیح دهد.
۳. اجزا P.H.C را بیان کند.
۴. ابعاد خدمات بهداشتی اولیه P.H.C را توضیح دهد.

جلسه دوازدهم

هدف کلی : نظام‌های عرضه بهداشتی در ایران

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. تشکیلات و شبکه ارائه خدمات بهداشتی درمانی در ایران را توضیح دهد .
۲. سطوح مختلف ارائه خدمت را نام ببرد و شرح دهد.
۳. وظایف هر یک از واحدهای ارائه‌دهنده خدمات را بیان کند.
۴. نظام‌های مختلف بهداشتی در دنیا را با نظام عرضه خدمات در ایران مقایسه و تحلیل کند.

جلسه سیزدهم

هدف کلی : نظام‌های عرضه خدمات بهداشتی درمانی در جهان

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. نظام‌های مختلف ارائه خدمات بهداشتی درمانی در دنیا را بیان نماید.
۲. ویژگی‌های نظام معاونت عمومی را توضیح دهد.
۳. ویژگی‌های نظام طب ملی را توضیح دهد.
۴. ویژگی‌های بیمه پزشکی را توضیح دهد.
۵. تفاوت بین نظام‌های مختلف ارائه خدمات بهداشتی درمانی در دنیا را مشخص نماید.
۶. حداقل دو مورد از مزایا و معایب هر کدام از نظام‌ها را بیان کند.

جلسه چهاردهم

هدف کلی : سازمان‌های بین‌المللی بهداشتی

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. اهمیت بهداشت بین‌الملل را شرح دهد.
۲. سازمان‌های مختلف ارائه‌کننده خدمات بهداشتی و سازمان‌های بین‌المللی مرتبط با سلامت را نام ببرد.
۳. تاریخچه تشکیل سازمان جهانی بهداشت (WHO) را توضیح دهد
۴. وظایف سازمان جهانی بهداشت را نام ببرد.
۵. وظایف سازمان‌ها یونیسکو، یونسکو ILO , FAO را شرح دهد.

جلسه پانزدهم (این جلسه به صورت غیرحضورى برگزار مى‌شود)

هدف کلی : کلیات و مفاهیم ارتباطات

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. مفهوم ارتباطات را توضیح دهد.
۲. دو تعریف از ارتباطات را بیان کند.
۳. اجزای فرآیند ارتباطات را بشناسد.
۴. موانع ارتباط مؤثر را شرح دهد.

جلسه شانزدهم (این جلسه به صورت غیرحضورى برگزار مى‌شود)

هدف کلی :

چگونگی ثبت و گزارش اطلاعات بهداشتی

در پایان دانشجو قادر باشد :

۱. پرونده خانوار را بشناسد و توضیح دهد.
۲. دفتر ثبت فعالیت‌ها را توضیح دهد.
۳. دفتر پیگیری را توضیح دهد.
۴. زیج حیاتی را به طور کامل بشناسد.
۵. خصوصیات زیج حیاتی را نام ببرد.
۶. بتواند به‌طور مستقل زیج حیاتی را تکمیل کند.

جلسه هفدهم

منابع :

- کتاب جامع بهداشت عمومی - نوشته دکتر حسین حاتمی و همکاران قابل‌دسترسی در لینک:
https://ph.sbmu.ac.ir/uploads/VOLUME_3.htm
- کلیات خدمات بهداشتی درمانی - نوشته دکتر شجاعی زاده
- اصول کلیات و خدمات بهداشتی درمانی - نوشته دکتر باقیانی مقدم
- اصلاحات نظام سلامت (راهنمای کارایی و عدالت) - ترجمه احمدوند و همکاران
- گزارش ۲۰۰۰ سازمان جهانی بهداشت
- دستورالعمل تکمیل پوستر زیج حیاتی مناطق روستایی و شهری - وزارت بهداشت، درمان و آموزش پزشکی
- وبسایت وزارت بهداشت و سایر وبسایت‌های مرتبط با سلامت

روش تدریس: سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ

رسانه‌های کمک آموزشی: تخته وایت برد، مایژیک، ویدیو پروژکتور و کامپیوتر

سنجش و ارزشیابی

ساعت	تاریخ	نمره	روش آزمون	آزمون
	هر جلسه کلاس	۲	پرسش و پاسخ	تکالیف کلاسی و حضور فعال در کلاس
		۱۸	تستی، تشریحی	آزمون پایان دوره

مقررات درس و انتظارات از دانشجوی:

از دانشجویان محترم انتظار می‌رود:

- در جلسات درس حضور منظم و دقیق داشته باشند.
- تلفن همراه خود را در کلاس خاموش نمایند یا در حالت سکوت قرار دهند.
- در بحث‌های گروهی و فعالیت‌های آموزشی مشارکت نمایند.
- در هر جلسه آمادگی پاسخ‌گویی به سؤالات مباحث قبلی را داشته باشند.
- از دیگر منابع و سایت‌های معتبر علمی استفاده نمایند.

بسمه تعالی

جدول زمان بندی درس

روز و ساعت جلسه : یکشنبه ساعت ۱۰:۱۰ تا ۱۲:۱۰ کلاس شماره ۳...۳.....

جلسه	موضوع درس	مدرس	روش تدریس	وسیله کمک آموزشی
۱	بهداشت و تاریخچه آن	دکتر کاظمی	سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ	وایت برد - ویدئو پروژکتور
۲	تعاریف مختلف، طیف، عوامل تعیین کننده و شاخص های اندازه گیری سلامتی	//	//	//
۳	مفهوم، مراحل، عوامل ایجادکننده و طیف بیماری و مفهوم مبارزه با بیماری	//	//	//
۴	سطوح پیشگیری (تعاریف- مثال ها- اهداف)	//	//	//
۵	سطوح پیشگیری (تعاریف- مثال ها- اهداف) (ادامه جلسه ۴)	//	//	//
۶	بهداشت مادر و کودک- بهداشت نوجوانان - بهداشت سالمندان	//	//	//
۷	بهداشت فردی- بهداشت دهان و دندان	//	//	//
۸	بهداشت محیط و سلامت	//	//	//
۹	بهداشت حرفه ای و سلامت	//	//	//
۱۰	نقش آموزش بهداشت در ارتقای سلامت	//	//	//
۱۱	آشنایی با مراقبت های اولیه بهداشتی (P.H.C.)	//	//	//
۱۲	نظام های عرضه بهداشتی در ایران	//	//	//
۱۳	مقایسه نظام های مختلف بهداشتی در دنیا با نظام عرضه خدمات در ایران	//	//	//
۱۴	سازمان های بین المللی بهداشتی	//	//	//
۱۵	کلیات و مفاهیم ارتباطات	//	غیر حضوری	پاورپوینت
۱۶	چگونگی ثبت و گزارش اطلاعات بهداشتی	//	غیر حضوری	پاورپوینت
۱۷	جمع بندی و پرسش و پاسخ	//	سخنرانی، بحث گروهی و پرسش و پاسخ	وایت برد - ویدئو پروژکتور